

Tako se u praksi dešava da neke PU računaju zadržavanje od momenta kada su licu saopštena prava osumnjičenog iz člana 69, st. 1 ZKP,²¹⁴ druge od momenta kada je uručeno rešenje o zadržavanju, dok treće od momenta odazivanja građana/osumnjičenog na razgovor. Ako se u obzir uzme praksa Evropskog suda za ljudska prava koja je pravno obavezujuća ali i član 294 ZKP jasno je da je lice lišeno slobode od momenta kada se odazvalo na poziv policije. Takođe, nesporno je da lice koje se odazvalo na poziv nije u mogućnosti da svojevolejno napusti „informativni razgovor“ koji se odvija u ograničenom prostoru i pod nadzorom policijskih službenika. Sve te okolnosti ukazuju da je do lišenja slobode došlo u momentu odazivanja na informativni razgovor.

Ukoliko se radi o slučajevima lišenja slobode iz članova 291 i 292 ZKP, rešenje o zadržavanju mora se uručiti u roku od 2 sata od momenta lišenja slobode.

Takođe, važno je istaći da početak zadržavanja počinje da teče od momenta lišenja slobode. Tokom 2014. godine, NPM je u više navrata uočio nepravilnosti koje se odnose na računanje početka zadržavanja, ali i na nepoštovanje roka koji je propisan za uručivanje rešenja. Takođe, NPM je u jednoj od nenajavljenih poseta PU Kruševac ustanovio da zadržanom licu koje je zatečeno tokom nenajavljene posete uopšte nije uručeno rešenje o zadržavanju.

4.4. Boravak u tranzitnoj zoni aerodroma „Nikola Tesla“.

Beogradski centar za ljudska prava u nekoliko navrata posetio je tranzitnu zonu aerodroma „Nikola Tesla“ u Beogradu kako bi pravno savetovao strance koji su u tranzitu izrazili nameru da traže azil. Ono što je uočeno kao problem, i što je u dva navrata dovelo do podnošenja zahteva za privremenu meru Evropskom sudu, jeste činjenica da se prinudno udaljenje sranaca, koji po oceni nadležnih policijskih službenika ne ispunjavaju uslove za ulazak u Srbiju, sprovodi bez ikakve procedure, a boravak u tranzitnoj zoni, koji je po standardima Saveta Evrope (koji su obavezujući i za Srbiju) jednak lišenju slobode, nema utemeljenje ni u jednom pozitivnopravnom propisu Republike Srbije. Drugim rečima, lica koja čekaju da budu prinudno udaljena u treću zemlju ili zemlju porekla nezakonito/arbitrarno se lišavaju slobode, tako što ih pripadnici Stanice granične policije Beograd (SGP Beograd) smeštaju u posebne prostorije u tranzitu u kojima borave sve dok se ne steknu uslovi za njihovo vraćanje u zemlju iz koje su doputovali.²²² Prema saznanjima Beogradskog centra, boravak u tim prostorijama može trajati od nekoliko sati do nekoliko nedelja, međutim, nadležni organi ne donose nikakvu odluku na kojoj se to lišenje slobode temelji.

„Uhapšeni, pored prava iz člana 68, st. 1, tač. 2-4 i tač. 6 i st. 2. ovog zakonika, ima pravo da: 1) odmah na jeziku koji razume bude obavešten o razlogu hapšenja; 2) pre nego što bude saslušan, ima sa braniocem poverljiv razgovor koji se nadzire samo gledanjem, a ne i slušanjem; 3) zahteva da bez odlaganja o hapšenju bude obavešten neko od članova njegove porodice ili drugo njemu blisko lice, kao i diplomatsko-konzularni predstavnik države čiji je državljanin, odnosno predstavnik ovlašćene međunarodne organizacije javnopravnog karaktera, ako je u pitanju izbeglica ili lice bez državljanstva; 4) zahteva da ga bez odlaganja pregleda lekar koga slobodno izabere, a ako on nije dostupan, lekar koga odredi javni tužilac, odnosno sud.“